

19 juli 2018

Fietsblog: OVK-12 Door Ambt Krickenbeck

Plaatsnamen zijn niet altijd uniek. Naamgeving is vaak terug te voeren op veelvoorkomende landschappelijke elementen zoals een beek. Zo heb je Beek in Zuid-Limburg, Beek bij Bocholt in België en Beek bij Montfort. Die

drie plaatsen liggen vrijwel in dezelfde regio, maar er zit nog net een veilige afstand tussen de drie. Lastiger wordt het met de plaatsen Broekhuizen, waar ik al was, en Broekhuysen, waar ik vandaag langsfiets. Tussen deze twee in het Over-kwartier gelegen plaatsen, zit maar 15 kilometer. Wel stroomt de Maas er tussendoor en spreekt men in Broekhuizen Nederlands en in Broekhuysen Duits. Overeenkomstig is dan wel weer de aanwezigheid van religie in het straatbeeld: langs beider wegen staan kapellen en hebben zelfs gewone huizen heiligenbeelden in de gevels opgenomen.

Openbare religieuze elementen bevestigen voor mij dat het katholieke geloof in het Over-kwartier minder discontinu heeft kunnen voortleven als boven de grote rivieren. Maar dat wil absoluut niet zeggen dat hier geen strijd geleverd is. Aartsrivaal Kleef heeft zich altijd intensief met de machtsverdeling in de Duitse kant van het Over-kwartier bemoeit, met name met Wachtendonk. Hier stond namelijk de meest oostelijke burcht van het hertogdom Gelre. Wachtendonk ligt, als je de kaart van Gelre bekijkt, op het uiterste puntje van een pijlpunt die het buurland insteekt. Een even uitdagende als kwetsbare positie. De burcht werd in 1407 veroverd door Reinald IV van Gelre. De Bourgondische hertog Karel de Stoute schonk Wachtendonk na zijn verovering van Gelre in 1473 aan Kleef. In ruil voor de militaire hulp die Kleef geleverd had aan Karel. Voor wat, hoort wat. Karel van Gelre wist vervolgens Gelre weer stukje bij beetje terug te veroveren en zo kwam Wachtendonk weer in 1492 bij Gelre.

Bij het wisselen van de militaire machthebber veranderde hierbij nooit de geloofsovertuiging, simpelweg omdat er in die tijd nog weinig te kiezen viel. Het katholieke geloof was bovendien door allerlei festiviteiten diep met het ritme van leven verweven. Je kon er de kalender op gelijk zetten. Dit veranderde pas toen tijdens de geloofsstrijd van de Tachtigjarige oorlog Wachtendonk regelmatig inzet van strijd werd tussen het katholieke Spaanse leger en het Protestantse leger van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Om de burcht en de versterkte stad is in 1588, 1600, 1603 en 1605 hevig gevochten. Hoog in de toren van de kerk van Wachtendonk is een kanonskogel uit die tijd achtergebleven, als je goed kijkt zie je hem zitten

Toch betekende een verovering door de Staatse legers niet altijd een gedwongen overgang naar het Protestantse geloof

Zwijger als zijn zoon Frederik Henderik waren gematigd en gingen vooral pragmatisch te werk bij het opleggen van de geloofsovertuiging aan de bevolking. In Straelen, de eindbestemming van mijn fietstocht vandaag, staat de Petrus- en Pauluskerk die bij de verovering door Frederik Henderik in 1632 katholiek mocht blijven Hetzelfde gold voor de Sint-Amanduskerk die katholiek mocht blijven toen Frederik Henderik de stad in 1643 opnieuw moest veroveren. Want alhoewel veroveren lukte, bleef het lastig om een stad te behouden. Als je over onvoldoende manschappen beschikt om de lange grens te bezetten. En de bevolking toch eigenlijk een ander geloof aanhangt.

Want dat het moeilijk is om het katholieke geloof vrijwillig los te laten, ga ik zien. Morgen bezoek ik een heus bedevaartsoord in Kevelaer, waarvan de oorsprong historisch teruggrijpt naar de grensconflicten tussen Spaans Gelre en de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Volgens de Spanjaarden heeft hier een wonder plaatsgevonden en was het de aangewezen plek om een bedevaartsoord te stichten. Eentje die met pracht en praal enthousiasme onder de gelovigen kan veroorzaken, waardoor je geloofsaanhangers zult behouden en mogelijk kunt werven, zelfs over grenzen heen.

Zelf deze route ontdekken?

Bovenstaande blog gaat over [traject 12](#) van de route [Fietsen over Grenzen](#). Dit traject loopt van Krickenbeck naar Straelen. [Lees meer over dit traject.](#)

Geschreven door Marc Beek

Mijn naam is Marc Beek (54 jaar, Harderwijk) en ik ga Fietsen over Grenzen. Ik ben een ervaren vakantiefietser, dus weet mijn tempo aan te passen aan de schoonheid van het landschap en de bezienswaardigheden op de route. Al fietsend ga ik op zoek naar de geschiedenis van toen en dat in woord verbinden met het leven van nu. Want die grens uit het verleden vormde dan wel ooit een barrière, vaak was het ook een aanmoediging om grenzen te verleggen.